

VERSLAG

Onderwerp:
Klankbordgroepbijeenkomst

Afdeling:
Ruimte & Milieu

Plaats/datum bespreking:
Harlingen, 12 januari 2009

Opgesteld door:
Ivo de Groot

Aanwezig:
**Steef van Baalen
Jannes Boer
Walter Bree
Henk Dommerholt
Ivo de Groot
Rinse de Groot
Laurens Mulder
Gosse Schuiling
Broer Siderius
Willem Spoelhof
Johan Weewer
Nico Zonderland**

Ons kenmerk:
110312/CE9/001/000345

Verslagnummer:
1

Verzenddatum:
20 januari 2009

Afwezig
**Watze Fokkema
Maria van Leeuwe**

ARCADIS NEDERLAND BV
Beaulieustraat 22
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Tel 026 3778 911
Fax 026 3515 235
www.ARCADIS.nl

DIVISIE MILIEU & RUIMTE

Kopieën aan:
**Niek de Boer
Durk van Tuinen**

Actie door: Nummer: Verslag:

1

Opening en vaststellen agenda

Laurens Mulder, directeur van FRISIA, opent de bijeenkomst om 19:30 u. Er zijn geen opmerkingen op de agenda.

FRISIA wil voorafgaand aan de bijeenkomst drie zaken benadrukken:

- § Uitspraken die in de klankbordgroep gedaan worden zijn niet bindend. Dat is een randvoorwaarde voor open communicatie.
- § De deelnemers van de klankbordgroep vertegenwoordigen verschillende organisaties. Frisia verzoekt de deelnemers de zaken die besproken worden, terug te koppelen aan hun achterban.
- § FRISIA verzoekt deelnemers van de klankbordgroep om terughoudend met de verspreiding van stukken en concept-documenten om te gaan

Jannes Boer vraagt er nog andere partijen bij de klankbordgroep aanwezig zouden moeten zijn. Er worden er drie genoemd:

- § *Fries grondbezit*
- § *Gemeenten*

ARCADIS

Actie door:

Nummer:

Verslag:

§ *Visserij en mosselkwekers*

ARCADIS

De gemeenten zijn benaderd voor deelname aan een ambtelijk werkgroep, maar die is vanwege te weinig animo niet doorgedaan. Van Fries grondbezit en de mosselkwekers gaat ARCADIS na of ze relevant zijn en interesse hebben.

ARCADIS

Er is geen vertegenwoordiger van de federatie dorpsbelangen gemeente Menaldumadeel aanwezig. ARCADIS brengt de klankbordgroep bij deze vertegenwoordigers nog eens extra onder de aandacht.

2

Voorstelronde

3

Rol en positie klankbordgroep

Steeff van Baalen geeft aan dat grofweg drie belangengroepen zijn uitgenodigd voor de klankbordgroep:

§ Bewoners.

§ Landbouworganisaties.

§ Natuurverenigingen.

Er zijn twee verschillende alternatieven en de drie groepen hebben verschillende belangen bij die alternatieven. Voordat Bevoegd Gezag een besluit kan nemen moeten de alternatieven tegen elkaar afgewogen worden. Het doel van de klankbordgroep is om ARCADIS aan te vullen en te corrigeren bij het effectenonderzoek om zo te helpen met het maken van een afweging. Dat is ook de reden dat verschillende belangen vertegenwoordigd zijn in de klankbordgroep.

Voor Havenmond is nog een groep wetenschappers op het gebied van hydromorfologie en ecologie gevraagd om mee te denken over het project. Onder de naam groene wetenschap zijn en worden er bijeenkomsten georganiseerd om de onderzoeksmethodiek en de resultaten te bespreken.

Henk Dommerholt vraagt of een lijst van deelnemers aan de groene wetenschap rondgestuurd kan worden.

Een lijst van deelnemers wordt met dit verslag meegestuurd.

Willem Spoelhof vraagt waarom er geen wetenschapsgroep voor oost is.

Laurens Mulder antwoordt dat op land al veel ervaring is opgedaan bij vorige winningen. Onder de Waddenzee is dat niet het geval. Steeff van Baalen licht toe dat de commissie m.e.r. de onderzoeken van zowel Oost als Havenmond onafhankelijk zal toetsen.

ARCADIS

Actie door:

Nummer:

Verslag:

Nico Zonderland vraagt of ARCADIS een commerciële organisatie is. Steef van Baalen antwoord bevestigend en zegt dat ARCADIS in concurrentie opereert. Laurens Mulder geeft aan dat na een zorgvuldige afweging is besloten om met ARCADIS in zee te gaan. ARCADIS heeft voordat zij dit project aannam eerst gekeken of dit binnen de scope van ARCADIS paste.

Er zullen drie klankbordgroepbijeenkomsten georganiseerd worden. De eerste gaat vooral in op de rol en positie van klankbordgroep. De tweede zal plaatsvinden in mei en gaat over de eerste resultaten van de onderzoeken. In de derde en laatste bijeenkomst zal het concept MER aan de orde komen. Dat zal waarschijnlijk begin september zijn.

Het doel van de klankbordgroep is om de juiste informatie boven tafel te krijgen. Het verzoek van ARCADIS en Frisia aan de deelnemers is om informatie aan te dragen, advies te geven en om wat in de klankbordgroep besproken is terug te koppelen aan de achterban.

Nico Zonderland geeft aan dat het waardevol kan zijn om in het MER mee te nemen hoe de bevolking tegen het project aankijkt. Laurens Mulder geeft aan dat een MER op feiten gebaseerd moet zijn.

Steef van Baalen vult aan. In de inspraakperiode na indienen van het MER kan iedereen zijn mening geven. De reacties komen allemaal bij het bevoegd gezag terecht. Bovendien gaat het in dit kader niet (alleen) om wat mensen vinden, maar waarom ze iets vinden. Er zijn argumenten nodig om een vergunning niet te verlenen. Het Ministerie van Economische Zaken is op dit moment primair bevoegd gezag voor het winningsplan en de winningsvergunning. De commissie m.e.r. draagt zorg voor een onafhankelijke en inhoudelijke toetsing van de onderzochte milieueffecten.

Rinse de Groot vraagt of Frisia nog steeds inzet op zoutwinning onder het Wad, zoals eerder altijd beloofd is. En welke invloed heeft het TNO-rapport hierop?

Laurens Mulder meldt dat Havenmond nog steeds de voorkeur heeft van Frisia. Maar omdat de Waddenzee onbekend terrein is voor Frisia, wat betreft belangenverenigingen, techniek van boren en effecten, worden beide mogelijkheden open gehouden. Er zit namelijk tijdsdruk achter het in gebruik nemen van nieuwe winningsputten. Het TNO-rapport bundelt de kennis die er is op basis van het MER van NAM. Conclusie is dat de gebruiksruimte beperkt is, maar dat nader onderzoek zal moeten uitwijzen of zoutwinning in de westelijke Waddenzee mogelijk is. Zoutwinning met de hand aan de kraan is volgens het rapport wel goed mogelijk.

Actie door:

Nummer:

Verslag:

4

Waar zitten we in het proces?

Steef van Baalen geeft een presentatie over de relatie tussen winningsvergunning, winningsplan en milieueffectrapportage. Daarna gaat hij verder in op de milieueffectrapportage. De complete presentatie is als bijlage meegestuurd bij dit verslag.

Willem Spoelhof vraagt of de startnotitie nog te krijgen is? Hij krijgt een exemplaar persoonlijk overhandigd. Een digitale versie is op de site van Frisia te krijgen. De site van Frisia krijgt een opknopbeurt, waardoor verschillende documenten makkelijker te vinden zijn.

Rinse de Groot vraagt of de zienswijzen openbaar zijn gemaakt. Dit is niet het geval, maar dat kunnen we wel doen. De inspraak reacties zijn via een link die aan de deelnemers van deze vergadering is toegestuurd op te vragen.

5

Onderzoeksmethodiek

Jannes Boer geeft een presentatie over de onderzoeksmethodiek. De complete presentatie is als bijlage meegestuurd bij dit verslag.

Laurens Mulder vraagt de begrippen MMA en VKA toe te lichten voor de klankbordgroep.

§ *MMA staat voor meest milieuvriendelijke alternatief. Het is wettelijk verplicht om zo'n alternatief mee te nemen in het MER.*

§ *VKA staat voor voorkeursalternatief. Dit is de keuze van Frisia. Het is niet wettelijk verplicht, maar wel gebruikelijk, om dit in het MER mee te nemen*

Henk Dommerholt vraagt in welk stadium van het proces mitigatie en compensatie meegenomen worden.

§ *Mitigatie is verzachting/beperking van negatieve effecten die optreden. Mitigatie is onderdeel van de alternatieven in het MER.*

§ *Compensatie staat voor het compenseren van negatieve effecten. Ook compensatie is onderdeel van het MER en wordt pas toegepast als mitigatie niet mogelijk is.*

Henk Dommerholt vraagt waar de naam Havenmond vandaan komt. Deze naam was ten tijde van de winningsvergunningaanvraag met EZ gekozen. Bij de naamkeuze was het idee om zoutwinning zoveel mogelijk te situeren onder de vaargeul. Dit is nog steeds een reële mogelijkheid.

Nico Zonderland vraagt of winning uit alleen zone 1 van Havenmond (het zuidelijke gebied) afdoende is?

Actie door:

Nummer:

Verslag:

Dit is nog onderwerp van onderzoek in de m.e.r.-procedure.

6

Planning en vervolgspraak

Jannes Boer laat zien hoe de planning er voor de komende tijd en de komende jaren uitziet. De complete presentatie is als bijlage meegestuurd bij dit verslag.

Nico Zonderland vraagt of ARCADIS rekening houdt met economische haalbaarheid.

ARCADIS legt Frisia de onderzoeksresultaten voor. Aan de hand van deze resultaten kan Frisia op een aantal momenten beslissen of de onderzochte winningslocaties rendabel zijn en of het onderzoek nog voortgezet moet worden.

ARCADIS beoordeelt de alternatieven puur op milieueffecten. In het VKA kan Frisia haar commerciële voorkeur aangeven.

Rinse de Groot vraagt of er voor meerdere alternatieven een winningsplan opgesteld gaat worden als er meerder alternatieven mogelijk zijn.

Frisia kan nooit meer vergund krijgen dan de hoeveelheid waar ze om vraagt in het MER. Frisia zal dus slechts winningsplan(nen) opstellen voor de hoeveelheid die ze maximaal nodig heeft.

Broer Siderius vraagt wie de maximale diepte van de dalingscirkels bepaalt.

Dit is onderwerp van onderzoek: uitgaande van een zo beperkt mogelijke invloed op de omgeving komt ARCADIS met een voorstel voor de inrichting van de winningsputten en de bijbehorende maximale bodemdaling. Uitgangspunt is minimalisatie van effecten.

Rinse de Groot vraagt of de bodemdaling van 30 en 35 cm bij de oude winningen inclusief autonome bodemdaling is.

Nee, dit is alleen de bodemdaling als gevolg van zoutwinning. De autonome daling wordt meegenomen in het referentiaalternatief van het MER.

De tweede klankbordgroepbijeenkomst wordt gepland op **11 mei 2009 om 19:30u**. Een reserve datum is vastgelegd op 18 mei 2009, ARCADIS probeert voor die tijd de onderzoeksresultaten toe te sturen (digitaal en hardcopy).

Laurens Mulder sluit de bijeenkomst om 21:30 u.